

Wstęp

Mam wiedzę, że w Programie Bardzo Młoda Kultura zdefiniowano „edukację kulturową”. W poniższym materiale będę się posługiwała „edukacją kulturalną”, gdyż takie sformułowanie zostało wpisane w roku 2009 w miejski dokument: Program Rozwoju Kultury w Warszawie.

Warszawski Program Edukacji Kulturalnej (WPEK) jest pierwszym w Polsce wspólnym programem kultury i edukacji. Integruje środowiska zajmujące się edukacją kulturalną: instytucjonalne, oświatowe, pozarządowe i nieformalne. Łączy zasoby, które mają instytucje artystyczne, instytucje animacji kultury, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, przedsiębiorstwa z potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców.

Misją Warszawskiego Programu Edukacji Kulturalnej jest rozwijanie potrzeb świadomego i aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz zwiększanie kompetencji kulturowych mieszkańców Warszawy.

Założeniem programu jest konieczność i możliwość uczenia się przez całe życie. Oznacza to, że program edukacji kulturalnej powinien obejmować wszystkich mieszkańców Warszawy bez względu na wiek. Wobec zmian zachodzących w społeczeństwie istotne jest również kierowanie działań do dorosłych, w tym seniorów, do osób niepełnosprawnych oraz zagrożonych wykluczeniem, cudzoziemców. Ważne jest tworzenie kierunkowych projektów rodzinnych, międzypokoleniowych i międzykulturowych. Program obejmuje swoim zasięgiem Warszawę. Uwzględniane w nim są również działania o zasięgu metropolitalnym, wojewódzkim, krajowym i europejskim.

Aby zrealizować tę wizję, muszą zostać spełnione określone warunki: wysoki poziom programów edukacyjnych, współpraca wewnątrz środowiska, otwartość, kompetencje kulturowe, różnorodność, kreatywność, efektywność wykorzystania zasobów, innowacyjność, badania.

Żeby brzmiało to bardziej przyjaźnie wspólnie z koordynatorami dzielnicowymi opisaliśmy nasz program w taki sposób:

WARSZAWSKI PROGRAM EDUKACJI KULTURALNEJ	wiedza/ pasja/ ekspresja/ kreacja/	wsparcie/ praca/ energia/ kształcenie/	współpraca/ powszechność/ ekspansja/ koleżeństwo/	wszechstronność perspektywy eksperyment kapitał
--	---	---	--	--

Siłą tego Programu wynika z tego, że pisało go całe środowisko ludzi związanych z edukacją kulturalną, reprezentujących zarówno instytucje kultury, jak i oświaty, a nie tylko urzędnicy. Dzięki temu jest spójny. W naszym kraju niedobrym standardem jest to, że równolegle działa system szkolny oraz system edukacji pozaformalnej, czyli świat instytucji miejskich: teatrów, galerii, domów kultury i innych placówek artystycznych. Te dwie sfery dzieli bardzo dużo formalnie, prawnie i mentalnie. Zmierzamy się z tym od 7 lat w Warszawie. Mamy różne doświadczenia, ale siła tkwi w chęci i otwartości środowiska.

Bardzo ważne jest to, że nasz Dokument jest „otwarty” i ma być uzupełniany w miarę upływu czasu i w miarę realizacji założonych etapów. Dokument ma być praktyczny, czyli zawierać praktyczne informacje dla podmiotów realizujących działania w zakresie edukacji kulturalnej. To słowo

„otwarty” pozwala nam na jego zmiany, czy to w nazwach projektów, czy w dołączeniu nowego systemu, czy wprowadzeniu zmian po ewaluacji bez konieczności zatwierdzania przez Radę Miasta. To jest bardzo ważne, bo mamy możliwość nadążania za trendami w edukacji kulturalnej.

HISTORIA

W 2009 roku zebrali się przedstawiciele środowiska edukacji i środowiska kultury. Było to seminarium wyjazdowe. Problem został zdiagnozowany następująco: istnieje stereotyp, że oba środowiska rywalizują o te same dzieci i młodzież. Ustaliliśmy, że warto się zmierzyć z napisaniem i realizacją Programu, który będzie nas łączył oraz wykorzystywał wszystkie możliwe zasoby edukacji kulturalnej w Warszawie. Drugi powód był równie ważny; w naszym mieście dzieją się setki przeróżnych aktywności edukacji kulturalnej. To niebywale trudne, żeby artysta czy animator trafił do zainteresowanego nauczyciela czy ucznia. Warto więc stworzyć narzędzia, które będą to ułatwiały.

Na potrzeby Dokumentu przyjęto następującą definicję pojęcia „edukacja kulturalna”: *Edukacja kulturalna to suma działań kierowanych do mieszkańców Warszawy, które kształtują kapitał ludzki, przygotowują do świadomego uczestnictwa w kulturze, rozbudzają wrażliwość estetyczną, a także pobudzają do aktywności – zarówno kulturalnej, jak i obywatelskiej. Edukacja kulturalna obejmuje kształcenie artystyczne i estetyczne, pogłębia wiedzę na temat dziedzictwa kulturowego, pogłębia umiejętność krytycznej oceny zjawisk kultury współczesnej, kształtuje wrażliwość na wielokulturowość oraz sprzyja angażowaniu się warszawiaków w procesy upowszechniania kultury.* Mamy jednocześnie świadomość toczących się w Polsce i na świecie dyskusji na temat pełnej i jednoznacznej definicji tego pojęcia.

Podczas pracy nad WPEK zastosowano model partycypacyjny. Do pracy nad dokumentem zostali zaproszeni przedstawiciele środowisk edukacyjnych i kulturalnych: reprezentanci instytucji kultury, organizacji pozarządowych, animatorzy, nauczyciele oraz urzędnicy. Prace warsztatowe odbywały się w grupach, na forach, poprzez konsultacje, dyskusje, warsztaty.

Program który napisaliśmy w 2009 roku dedykowany był tylko uczniom. Rozszerzona wersja opracowana w 2015 roku dotyczy działań na rzecz edukacji kulturalnej wszystkich mieszkańców Warszawy, mieszczą się w niej również działania rodzinne, międzypokoleniowe, dla seniorów. Naprawdę, dorośli też zasługują na edukację kulturalną.

Formalnie Warszawski Program Edukacji Kulturalnej 2015-2020 jest modułem dwóch dokumentów miejskich: Programu Rozwoju Kultury oraz Programu Rozwoju Edukacji.

Program koordynowany jest przez Pełnomocnika Prezydenta m. st. Warszawy ds. edukacji kulturalnej. Z Pełnomocnikiem współpracują koordynatorzy Programu w Biurze Kultury, Biurze Edukacji, współpracujących biurach Urzędu m. st. Warszawy oraz w 18 dzielnicach m. st. Warszawy. Pełnomocnika wspiera rada programowa oraz eksperci.

WPEK 2016

WPEK jest programem wieloletnim, co oznacza zaplanowanie działań do 2020 roku. Za kluczowe uważam obecnie wsparcie środowisk edukacji kulturalnej poprzez inwestycje w kompetencje realizatorów, zwiększenie finansowania, programowanie merytoryczne, sieciowanie poszczególnych miejsc i inicjatyw oraz promocję.

ZARZĄDZANIE INFORMACJĄ

WPEK to także narzędzie do zarządzania informacją o edukacji kulturalnej oraz sieć animatorów, nauczycieli i edukatorów w Warszawie.

KOORDYNATORZY

System skupia **koordynatorów** we wszystkich 18 dzielnicach Warszawy, w szkołach, bibliotekach, domach kultury oraz **realizatorów** w organizacjach pozarządowych, przedsiębiorstwach, teatrach, muzeach i innych miejscach realizujących edukację kulturalną, z którymi możemy bezpośrednio kontaktować się dzięki specjalnie stworzonej bazie adresów e-mail.

Formalnie:

Pełnomocnika powołuje Prezydent Warszawy

Koordinatora dzielnicy - Burmistrz dzielnicy

Koordinatora w szkole lub instytucji - dyrektor

Wszystkich koordynatorów można poznać na portalu www.edukacjakulturalna.pl. Wszystkie zmiany koordynatorów dzielnicowych podejmuje wspólnie burmistrz z pełnomocnikiem prezydenta.

DEFINICJA KOORDYNATORA

W każdej instytucji i szkole również jest taki koordynator, którego zadaniem jest skuteczne przekazywanie informacji konkretnemu nauczycielowi tak, by trafiła do konkretnego ucznia. Oczywiście, poza zarządzaniem informacją, jest jeszcze olbrzymia przestrzeń do tworzenia szkolnych programów edukacji kulturalnej. Bardzo ważne jest, żeby taki program był realny, a nie tylko „na papierze” i by odnosił się do artystycznej działalności tych placówek.

Koordinator to osoba, która:

- zarządza informacją, czyli przekazuje wiedzę o konkretnym projekcie, konkursie, wydarzeniu, odpowiedniemu nauczycielowi lub uczniowi;
- lub jest autorem szkolnych projektów i programów (np. przeglądów, festiwali, spotkań artystycznych);
- lub animuje w szkole działania artystyczne, prowadzi pozalekcyjne zajęcia (np. teatr, zespół muzyczny, pracownię plastyczną);
- tworzy i realizuje szkolny program edukacji kulturalnej.

Wprowadzenie systemu koordynatorów edukacji kulturalnej bardzo wzmocniło pozycję aktywnych nauczycieli. W społeczności szkolnej z pozycji osoby, która utrudnia spokojne życie w szkole organizując różne działania artystyczne, weszła na pozycję osoby, którą szkoła się chwali, gdyż posiada swój autorski program edukacji kulturalnej. Nie ma ujednoliconego systemu honorariów dla koordynatorów, zależy to od decyzji dyrektora szkoły.

EWALUACJA 2009-2013

Na przełomie roku 2013 i 2014 przeprowadzono ewaluację dotychczasowych działań w ramach WPEK, w której wzięli udział przedstawiciele różnych środowisk działających w obszarze edukacji kulturalnej. Sprawdziliśmy, jak działa Program w dzielnicach. Wymienię kilka mocnych stron: powstała i funkcjonuje sieć koordynatorów dzielnicowych, którzy w trakcie czterech lat stali się liderami i

autorami lokalnych projektów. Trudno opowiedzieć o wszystkich, ważne jest to, że dzielnice tworzą swoje autorskie projekty. Takie "szyte na miarę", czyli jakie są w danej rzeczywistości potrzebne. W Wawrze powstał projekt dla gimnazjalistów "Młodzi Liderzy", który będziemy multiplikowali w innych dzielnicach, na Pradze program warsztatów wielokulturowych dla dzieci, a na Targówku projekt Deaf Life – grupy nieformalnej i Domu Kultury Zacisze. W Ursusie powstał dzielnicowy wariant WPEK. Udało się też stworzyć portal www.edukacjakulturalna.pl, newsletter (który ma prawie pięć tysięcy odbiorców) oraz zintegrować komunikację mailową zaangażowanych w działania osób w domenie wpek.pl na ponad 150 listach, co wbrew pozorom wcale nie było takie proste, a okazało się niezwykle pomocne. Zdefiniowaliśmy też obszary, nad którymi warto nadal popracować. Są to: większe wsparcie dla szkolnych koordynatorów, powiększanie zasobów portalu oraz promocja.

Efektom dotychczasowych działań jest również zwiększająca się liczba PROJEKTÓW PARTNERSKICH prowadzonych wspólnie przez szkoły, domy kultury i organizacje pozarządowe. Premiowane są szkoły, które mają wybitne osiągnięcia w dziedzinie edukacji kulturalnej i artystycznej. Powstają projekty edukacji kulturalnej adresowane do różnych grup wiekowych, dostosowane do ich potrzeb i zainteresowań, realizowane przez organizacje pozarządowe.

Znaczny wzrost liczby projektów edukacji kulturalnej w Warszawie i duże zainteresowanie, z jakim się one spotykają wśród mieszkańców, świadczą o potrzebie wzmacniania i rozszerzania działań w tym zakresie.

Badania

Badania uczestnictwa i nieuczestniczenia w edukacji kulturalnej powinny być prowadzone i ewaluowane systematycznie na poziomie centralnym (miejskim). Powinny być też stałą praktyką każdego podmiotu edukacji kulturalnej. Będą się odbywały poprzez analizę wyników badań ankietowych, takich jak Barometr Warszawski i Barometr Dzielnicowy. Badania ankietowe umożliwią monitorowanie Programu na poziomie celów. Wyniki będą mogły być podstawą do modyfikacji niektórych działań Programu, aby można było podnieść skuteczność całości przedsięwzięcia. Pierwszym etapem, który należy podjąć w ramach monitorowania Programu, jest zebranie danych dotyczących edukacji kulturalnej z biur, dzielnic m. st. Warszawy oraz jednostek organizacyjnych m. st. Warszawy. Drugim etapem jest przygotowanie narzędzi do auto ewaluacji w instytucjach, organizacjach i szkołach (2016). W roku 2017 zrealizujemy ewaluację na półmetku (Program 2015-2020).

Pierwsze badania jakości usług edukacji kulturalnej przeprowadziliśmy w ramach Centrum Komunikacji Społecznej pod koniec 2014 r. Przedsięwzięcie to zrealizowano w czterech grupach miejsc: bibliotekach, domach kultury (bez względu na formę prawną, a zatem nie tylko dzielnicowych, ale też młodzieżowych i spółdzielczych); trzecią grupę stanowiły organizacje pozarządowe, zaś czwartą przedsiębiorcy – to kompletnie nowa przestrzeń, jeśli chodzi o działania z zakresu edukacji kulturalnej. Były to pierwsze tego typu badania w Polsce, tzn. ujmujące cztery grupy podmiotów, do tego we wszystkich dzielnicach Warszawy. Wnioski były zaskakujące. Ceny zajęć znalazły się dopiero na czwartym miejscu, najważniejsze dla mieszkańców są: odległość, estetyka miejsca i autorytet prowadzącego.

NARZĘDZIA

Promocja: PORTAL

Narzędziem komunikowania tego, co dzieje się w edukacji kulturalnej jest portal. To społecznościowy portal dla realizatorów edukacji kulturalnej. Adresowany jest do animatorów, edukatorów nauczycieli i artystów. Nowością jest tu pokazanie dzielnic z prezentacją wszystkich miejsc edukacji kulturalnej, od domu kultury i biblioteki poprzez stowarzyszenia i fundacje, teatry, muzea, po przedsiębiorstwa. Na portalu znajdziemy też tzw. dobre praktyki różnych podmiotów oraz prezentację działań dla szkół dostosowanych do podstawy programowej. W czytelni portalu udostępniane są zaś różne raporty i opracowania, trudne do pozyskania, jako że wydawane są w małych nakładach. Tam również mamy bazę najlepszych projektów i programów, więc można tam znaleźć tzw „dobre praktyki”.

Oczywiście mamy też konto na Facebooku i youtube. Nasze konferencje mają streaming. Staramy się korzystać z nowych technologii.

Wydajemy również biuletyny w wersji internetowej. Nie są cykliczne.

Promocja: WYDAWNICTWA

Pochylając się nad tymi z nas, którzy jeszcze lubią książki, opracowujemy nasze materiały w 2 formach: papierowej i elektronicznej. Każda z naszych corocznych konferencji ma Raport, wydajemy również książkę z projektami nagrodzonymi. Kolejnym wydawnictwem jest Mapa miejsc edukacji kulturalnej w Warszawie, która podzielona na dzielnice prezentuje i promuje takie miejsca. Obecnie pracujemy nad wydawnictwem o całym programie.

Identyfikację WPEK opracowało Studio Podpunkt.

Promocja i prestiż, konkretne pieniądze – NAGRODA i GIEŁDA PROJEKTÓW

W integrowaniu i promowaniu tych różnych środowisk bardzo ważną rolę odgrywa przyznawana od sześciu lat Warszawska Nagroda Edukacji Kulturalnej, czyli konkurs na najlepsze projekty i programy edukacji kulturalnej. W Warszawie przeznaczają się na to co roku 60 tys. zł. To bardzo konkretna suma, którą otrzymują animatorzy, edukatorzy, nauczyciele - gdyż podkreślam, że to jest nagroda dla osoby, a nie instytucji. Od 10 tysięcy zł za grand prix, kilku tysięcy za I, II, III miejsca. Chodzi nam między innymi o prestiż animatora. Nagroda przyznawana jest w kilku kategoriach – instytucje, organizacje pozarządowe, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, przedszkola, inne (np. ośrodki wychowawcze, uczelnie, prywatne osoby). To kompletnie różnorodne środowiska. Jesienią na corocznej Giełdzie Projektów prezentujemy najciekawsze z nich bezpośrednio. W 2013 r. laureatką Giełdy była Anna Mamińska, która przeprowadziła warsztaty wielokulturowe w formie filmu animowanego. W 2014 roku zaś – Bożena Pysiewicz. W jej przedsięwzięciu działań edukacji Muzeum Narodowego poddał się ewaluacji gimnazjalistów, którzy potem dostali dostęp do wszystkich pomieszczeń Muzeum i sami podczas ferii opracowali dwie lekcje dla swoich rówieśników. Lekcje weszły do stałego programu Muzeum. W roku 2015 Projekt Ursus grupy ze Stowarzyszenia Brzozowskiego, która stworzyła społeczno-artystyczno-historyczny projekt z całą społecznością dzielnicy Ursus.

Giełda projektów ma formę stolikową, a więc generuje wartość bezpośredniego spotkania z autorem.

SYSTEMY finansowania projektów:

- Młodzieżowe grupy nieformalne (regranting) - operatorem są organizacje pozarządowe
- Programy międzyszkolne (jedna szkoła liderem, warunkiem udział innych)
- Organizacje pozarządowe - projekty edukacji kulturalnej
- Fundusz animacji kultury na: wsparcie zespołów ruchu amatorskiego oraz Projekty partnerskie domów kultury

Projekty partnerskie - prowadzone pilotażowo:

- współpraca, NGO, szkoły i instytucji
- współpraca biblioteki i szkoły
- współpraca domu kultury i szkoły

Promocja i współpraca – FESTIWAL ENERGII KULTURALNEJ

Zadaniem Festiwalu jest prezentacja różnorodnych działań ruchu amatorskiego prowadzonych w różnych dziedzinach sztuki we wszystkich dzielnicach Warszawy - w instytucjach kultury, placówkach miejskich i organizacjach pozarządowych, szkołach artystycznych. Pozytywną energię twórczą roztaczają tam mali i starsi artyści, którzy na co dzień rozwijają swe pasje w domach kultury, szkołach, stowarzyszeniach, fundacjach, bibliotekach i grupach nieformalnych.

Spacerowiczów, odwiedzających dawną posiadłość króla Stanisława Augusta, zapraszają do aktywnego udziału w ich twórczych działaniach w pięciu miejscach Ogrodu Łazienkowskiego: w Literackim Hyde Parku, na Scenie Kameralnej, w Amfiteatrze, w strefie rodzinnej przy Pałacu Na Wyspie oraz przy strefie leżakowania w Starej Kordegardzie, gdzie realizują działania edukacji architektonicznej lub po prostu czytają książki na trawie. Festiwal jest promowany w dzielnicach, na różnych nośnikach włącznie z ekranami w komunikacji miejskiej.

INWESTYCJA W LUDZI - LABORATORIUM EDUKACJI KULTURALNEJ

Pozyskiwanie i rozwijanie kompetencji animatorów, edukatorów i nauczycieli.

To systemowe rozwiązania, ścieżka rozwoju osobowego dla animatora, nauczyciela, artysty obejmująca m.in. seminaria, szkolenia i wizyty studyjne w ramach działalności instytucji animacji kultury, instytucji artystycznych, szkół, organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw i jednostek pomocy społecznej.

Obecnie realizowane są następujące moduły:

- Moduł dla dzielnicowych i miejskich domów kultury - dwuletni system
- Moduł dla szkół i placówek wychowania pozaszkolnego całoroczny system (budżet Biura Edukacji) realizacja poprzez WCIES (Warszawskim Centrum Innowacji Społecznych i Szkoleń) oraz Stołecznego Centrum Edukacji Kulturalnej)
- Moduł dla organizacji pozarządowych - w procesie opracowania
- Moduł Otwarty to wizyty studyjne, w trakcie których poznajemy nowe instytucje kultury i ich działania w zakresie edukacji kult. Te spotkania mają też ważny element „czasu na spokojne rozmowy”. W module otwartym realizujemy też szkolenia (pisane projektów, nowe technologie) dla całego środowiska.

MODUŁ DLA DZIELNICOWYCH DOMÓW KULTURY

W styczniu rozpoczęliśmy dwuletni systemowy Program. Celem modułu jest stworzenie warunków umożliwiających rozwój dzielnicowych domów kultury poprzez wdrożenie systemu warsztatów i spotkań szkoleniowych skierowanych do ich pracowników i otoczenia. Program ten został opracowany w odniesieniu do oczekiwań współczesnego społeczeństwa, w odpowiedzi na potrzeby sformułowane przez środowisko dzielnicowych domów kultury w ramach warsztatów konsultacyjnych. Uwzględniono także osiem barier negatywnie wpływających na realizację edukacji kulturalnej w Mieście Stołecznym Warszawie, wskazanych w Warszawskim Programie Edukacji Kulturalnej. Dla mieszkańców dzielnicy otwarty dom kultury powinien stać się miejscem kontaktu z kulturą, który zapewnia możliwość rozwoju, transferu wiedzy, aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności dzielnicy i współtworzenia społeczeństwa obywatelskiego, także poprzez wsparcie środowiska warszawskich aktywistów i organizacji pozarządowych.

Program opracował specjalnie do tego powołany zespół pod moim przewodnictwem w składzie: dr Joanna Orlik (Małopolski Instytut Kultury), Jacek Królikowski (Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego), Anna Miodyńska (Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL), Agata Skórzyńska (Centrum Praktyk Edukacyjnych), Ewa Zbroja (Narodowe Centrum Kultury). Wszyscy eksperci mieli doświadczenie tworzenia lub monitorowania ogólnopolskiego systemowego Programu szkoleniowego.

Program oparty jest na następującej wizji domu kultury: Dom kultury stwarza przed warszawiakami szansę uczestnictwa w kulturze. Jako kreator i inicjator rozwoju dzielnicy poprzez kulturę obserwuje i aktywnie reaguje na zmiany dokonujące się w świecie oraz w otoczeniu. Prowadząc edukację kulturalną oraz artystyczną wzmacnia i wydobywa potencjał mieszkańców. Animując, umożliwia społeczności lokalnej poznanie siebie, a jej członkom realizację własnych pomysłów. Tym samym rozwija społeczeństwo obywatelskie, buduje kapitał społeczny oraz wzmacnia demokrację i pluralizm kulturowy. Dom kultury można potraktować jako typ podmiotu prowadzący działalność komplementarną wobec działalności innych podmiotów użyteczności publicznej (takich jak biblioteki, organizacje III sektora, szkoły, młodzieżowe domy kultury, muzea i inne).

Program warsztatów i spotkań szkoleniowych rozpocznie blok trzech szkoleń obowiązkowych dla pełnego zespołu każdego warszawskiego domu kultury, na który składają się: autodiagnoza, warsztat z komunikacji interpersonalnej i warsztat z planowania, określający wizję i kierunek rozwoju danego domu kultury. Szkolenia poprowadzą Maja Branka, Katarzyna Bryczkowska, Marta Lewandowska i Katarzyna Sekutowicz.

Następnie domy kultury rozpoczną pracę w ramach bloku czterech szkoleń obowiązkowych dla 5-osobowych zespołów reprezentujące domy kultury, które będą pracować łącznie, po cztery domy kultury w grupie. Tematyka szkoleniowa obejmie następujące tematy: Wskaźniki jakościowe (prowadzący Karol Wittels), Budowanie koalicji (prowadząca Marta Lewandowska), Nowe technologie (prowadzący Kamil Śliwowski) i Rzecznictwo (prowadząca Maja Branka). Blok zajęć obowiązkowych zakończy indywidualna praca każdego z domów kultury na rzecz budowania wizerunku.

Odrębną grupę szkoleń w ramach Laboratorium stanowią tzw. szkolenia uzupełniające. Każdy z domów kultury weźmie udział w czterech dodatkowych warsztatach, które wybierze z grupy dziesięciu tematów: Diagnoza otoczenia, Budżet partycypacyjny, Adresowanie działalności, Detektor talentów,

Wielokulturowość, Wielopokoleniowość, Działania w przestrzeni publicznej, Uwrażliwienie na zmiany zachodzące w kulturze, Skuteczna komunikacja, Praca z grupami twórczymi i zadaniowymi.

Poza szkoleniami w ramach Laboratorium działać będzie Inspiratorium, czyli ciąg wizyt studyjnych, realizowanych wzajemnie przez domy kultury oraz wspólnie przygotowywane projekty samouczące. Koordynatorem Programu Laboratorium jest Dr Joanna Orlik, dyrektorka Małopolskiego Instytutu Kultury, członek Zarządu Zrzeszenia Animatorów Forum Kraków.

MODUŁ DLA SZKÓŁ I PLACÓWEK WYCHOWANIA POZASZKOLNEGO

Realizacja Laboratorium Edukacji Kulturalnej pozwala na zaktywizowanie warszawskich nauczycieli do prowadzenia edukacji kulturalnej w szkole. Od września 2009 roku Ministerstwo Edukacji Narodowej wprowadziło reformę programową, w której znaczącą rolę w kształceniu oraz wychowaniu dzieci i młodzieży ma spełniać edukacja kulturalna – w formie zajęć artystycznych, zajęć z wiedzy o kulturze i sztuce, a także zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania i umiejętności uczniów.

Funkcje Laboratorium Edukacji Kulturalnej :

- doskonalenie nauczycieli (w tych formach Laboratorium, które stanowią oferty doskonalenia nauczycieli zajmujących się edukacją kulturalną)
- ośrodek wsparcia dla doradców edukacji kulturalnej i przedmiotów artystycznych
- wspieranie innowacji w dziedzinie edukacji kulturalnej (innowatorzy potrzebują zorganizowanej wymiany doświadczeń)
- pomoc metodyczna kadrom edukacji kulturalnej, integrowanie interdyscyplinarnych doświadczeń dotyczących edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży
- eksperymentowanie w zakresie form i metod edukacji kulturalnej

W ramach LEK głównymi organizatorami i realizatorami wspierania Warszawskiego środowiska edukacyjnego jest Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń i Stołeczne Centrum Edukacji Kulturalnej. Instytucje te organizują różnorodne formy doskonalenia skierowane do nauczycieli, animatorów, liderów młodzieżowych, szkolnych i dzielnicowych koordynatorów edukacji kulturalnej, dyrektorów, pracowników placówek oświatowych oraz instytucji kultury, pracowników samorządowych. Do realizacji tych zadań we WCIES zostali powołani doradcy metodyczni w zakresie edukacji kulturalnej, edukacji plastycznej oraz edukacji muzycznej. Przy realizacji tych zadań doradcy współpracują z instytucjami kultury. Wszystkie formy szkoleń WCIES i SCEK są bezpłatne. Służą one podnoszeniu kompetencji w zakresie wiedzy, praktycznych umiejętności nauczycieli i rozwijają ich kreatywność. W tych trzech wzajemnie przenikających się i dopełniających obszarach rozwoju zawodowego i osobistego nauczycieli realizowane są w ramach LEK różnorakie formy doskonalenia:

- w obszarze pogłębiania wiedzy na temat sztuki współczesnej i kultury i umiejętności jej interpretacji – kursy doskonalące, warsztaty, seminaria prowadzone przez doradców metodycznych, wykładowców wyższych uczelni, kuratorów wystaw, artystów;
- w obszarze podnoszenia kompetencji w zakresie organizacji i realizacji edukacji artystycznej i kulturalnej w placówkach – warsztaty i konsultacje prowadzone przez doradców metodycznych, praktyków kultury, animatorów, psychologów, socjologów;
- w obszarze pobudzania kreatywności i twórczości nauczycieli i instruktorów: projekt doskonalenia *Twórca nauczyciel – twórczy uczeń*.

KONFERENCJE – KULTURALNE EDUKACJE WARSZAWY

W ramach Warszawskiego Programu Edukacji Kulturalnej co roku spotykamy się na corocznej Konferencji Kulturalna eduAKCJA Warszawy oraz na środowiskowych i tematycznych konferencjach. Kluczem jest pojawienie się lidera, jeśli jakieś środowisko potrzebuje swojego spotkania i wymienienia się dobrymi praktykami, wspólnej pracy etc, to wtedy pojawia się pełnomocnik i wspiera w finansowaniu, promocji, naborze etc, ale ważne jest to, że jest partnerem, a nie liderem. To daje nam poczucie, że NAPRAWDĘ to jest rozmowa środowiskowa, a nie „okolicznościowa akademia”.

Dotychczas zrealizowaliśmy 2 razy EduAkcję Muzealną i Teatralną, raz Medialną. Środowisko placówek wychowania pozaszkolnego ma swoje Forum, domy kultury również, natomiast bibliotekarze swoją EduAkcję w Bibliotekach mają w trakcie Warszawskich Targów Książki na Stadionie Narodowym. To jeden z naszych kluczy - wprowadzać edukację kulturalną na duże prestiżowe imprezy, tak będzie też w tym roku z Muzyczną EduAkcją, która odbędzie się w ramach Europejskich Targów CoJestGrane. Obecnie pracujemy nad EduAkcją Filmową, Architektoniczną, Literacką oraz Pozarządową. W niektórych dzielnicach odbywają się podobne konferencje dzielnicowe.

Kulturalna EduAkcja

Konferencja jest spotkaniem środowiskowym. Do udziału co roku zapraszamy animatorów, edukatorów, urzędników i nauczycieli z domów kultury, bibliotek, stowarzyszeń, fundacji, teatrów, muzeów, innych instytucji kultury, placówek oświatowych, szkół, przedsiębiorstw i grup nieformalnych oraz miejskich aktywistów i aktywnych mieszkańców. Chcemy kontynuować dyskusję, którą rozpoczęliśmy pisząc dokument - jak skutecznie realizować program WPEK, aby stał się realnym wsparciem i narzędziem w podnoszeniu jakości edukacji kulturalnej w Warszawie. Zależy nam na rozmowie, więc z zasady są to konferencje „stolikowe”. Ważne jest dla nas, abyśmy nie tylko spotkali się w jednym miejscu, ale również skupili na aktualnych tematach dotyczących życia społeczno-kulturalnego w Warszawie. Trzygodzinne prace stolikowe, to wyjątkowa okoliczność do bezpośredniego poznania przedstawicieli instytucji, szkół, środowisk pozarządowych oraz artystów i aktywistów miejskich.

Każdego roku po konferencji pojawia się raport, który jest swoistym zapisem środowiskowej dyskusji http://edukacjakulturalna.pl/pi/100615_1.pdf

Każda konferencja to „remanent edukacji kulturalnej w danym roku”. W 2016 odbył się panel Program Rozwoju Kultury w działaniu: wsparcie twórczości, edukacja kulturalna, rozwój publiczności moderowany przez dr. Joannę Orlik z udziałem dyrektora Biura Kultury Tomasza Thuna-Janowskiego, redaktora Edwina Bendyka oraz ekspertki Beaty Dubiel. To była bardzo ważna rozmowa, bo praktycy siedzący na widowni mogli za jednym razem dowiedzieć się, co przygotował zespół Edwina Bendyka pracujący na Programem wspierania twórczości i jednocześnie jak wygląda realizowany Program Adeste - Budowania Publiczności, który Beata Dubiel i Marta Skowrońska realizują już drugi rok w różnych instytucjach (miejskie, sejmikowe, ministerialne i dzielnicowe). Konferencja to zestaw „gorących” tematów. Takimi była kwestia Strategii miasta, gdzie nie ma zespołu pracującego nad edukacją kulturalną, więc cały zespół piszący ten dokument zaprosiliśmy na naszą konferencję. Wspomniany dokument „Wspierania twórczości” mówi o rezydencjach lokalnych np. w bibliotece,

wiec był to kolejny temat. Kolejny szczegółowy temat to Laboratorium Edukacji Kulturalnej - moduł dla organizacji pozarządowych i Wsparcie metodyków dla artystów i NGO - podstawy programowe. Jeśli mówimy o promowaniu typowych działań animacyjnych to koniecznością był również stolik Twórczość amatorska - rola twórczości amatorskiej jako narzędzie w budowaniu społeczności. I bardzo ważny temat w kontekście naszej codzienności: Przestrzeń publiczna - jakiego podwórka, szkoły, biblioteki czy domu kultury oczekujemy w XXI wieku?

W roku ubiegłym kiedy wprowadziliśmy wersję rozszerzoną, konieczny był stolik o tym, że „Dorośli też zasługują na edukację kulturalną”, a kolejne przepracowywały temat promocji i finansowania. Uczestnicy innego stolika zajęli się rozmową o sieciowaniu i współpracy, a szczególnie współpracy ze szkołami, inni zaś mówili o standardach edukacji artystycznej. Rozpoczęliśmy też trudną rozmowę o miernikach, większość z nas narzeka na mierniki ilościowe, więc od roku zaczęliśmy pracować nad jakościowymi. Efektem ma być system miejskiej sprawozdawczości opracowany WSPÓLNIE przez animatorów, badaczy i urzędników.

Pomysły na jutro:

Spółdzielnia kultury - ideą tego narzędzia jest chęć dzielenia się tym, co mamy. Spółdzielnia jest dla tych, którzy jako instytucja mogą użyczyć sali albo przekazać w prezencie koncert lub spektakl, jeśli mogą pożyczyć sprzęt lub wystawę. W tym celu budujemy narzędzie internetowe, które nie będzie wymagało dodatkowej obsługi. Każdy, kto będzie chciał się podzielić jakimś dobrem kultury, może się w to włączyć. To jest wspólny projekt WPEKu i Centrum Komunikacji Społecznej (Biuro działające na rzecz mieszkańców).

Pomysły na kiedyś:

Na realizację czeka Indeks Kulturowy. To temat, o którym rozmawiamy od kilku lat i nadal jest kompletnie niedotknięty. Jak w systemie edukacji formalnej zauważyć, że wielu młodych ludzi realizuje swoje aktywności kulturalno-społeczne poza szkołą? Jak stworzyć taki indeks kulturalny, w którym można by to odnotować, na przykład zwiększając ocenę ze sprawowania? To kolejne wyzwanie, na które zwracamy uwagę w Programie. Czasem wie o tym nauczyciel lub wychowawca. A przydałoby się rozwiązanie systemowe, pozwalające na to, by aktywność pozaszkolna uczniów była zauważona. Bardzo pozytywną informacją jest to, że pracujemy nad tym z Biurem Edukacji i Biurem Kultury i mamy na to wspólny pogląd.

Zakończenie

To jest niezwykle doświadczenie tworzyć coś nowego, stawiać wysoką poprzeczkę przed sobą i przed środowiskiem. Być partnerem, narzędziem wsparcia, budować systemy dla innych. I łączyć ludzi. Mając za sobą 31 lat pracy zawodowej w edukacji kulturalnej, bardzo chętnie dzielę się doświadczeniami.

Jestem bardzo szczęśliwa osobą, że mogę tego doświadczyć. Czasem czuję się jak Święty Mikołaj, bo znajduję skuteczne narzędzia wsparcia dla kogoś, ale żeby mi się nie przewróciło w głowie, ktoś inny zadba o przycięcie skrzydełek i wracam do normy. Trzymajcie za nas kciuki.

Właśnie dowiedzieliśmy się, że otrzymaliśmy wyróżnienie w światowym konkursie grafiki – AWWWARDS. I o to właśnie chodzi, żeby tworzyć takie produkty miejskich działań, żeby były jakościowe (moje ulubione słowo).

Anna Michalak-Pawłowska Pełnomocnik Prezydenta m. st. Warszawy ds. Edukacji Kulturalnej. Twórcza i dyrektor Domu Kultury - Ośrodka Działań Artystycznych dla dzieci i młodzieży DOROŻKARNIA, Fundacji Wychowanie w Kulturze i XIV Społecznego Liceum o profilu artystycznym, wykładowca Akademii Teatralnej w Warszawie. W roku 1985 założyła amatorski teatr muzyczny „Pantera”. Od 1988 r. realizuje międzynarodowe projekty. Autorka programów radiowych i telewizyjnych promujących twórczość dziecięcą i młodzieżową. Twórcza Festiwalu „Dziecięca Stolica”. Realizuje warsztaty z zarządzania kulturą oraz projekty teatralne w lokalnych społecznościach. Jest członkiem European Network of Cultural Centres, Zrzeszenia Animatorów Kultury Forum Kraków.

Jest laureatką Nagrody Fundacji Rozwoju Edukacji Lokalnej za Inicjatywy Kulturalne w 2015 r. za stworzenie miejskiego portalu dotyczącego edukacji kulturalnej w Warszawie, jako wsparcia dla animatorów, edukatorów i nauczycieli <http://www.edukacjakulturalna.pl> oraz stworzenie konkursu mikrograntów na projekty partnerskie.